

головна умова успішної професійної діяльності педагога – висока ефективність кожного уроку. В процесі підвищення ефективності діяльності вчителя самоаналіз уроку найбільш активно і безпосередньо впливає на остаточні результати навчально-виховного процесу, тому що він є одним з найголовніших способів управління якістю викладання, формує якість знань учнів та рівень їхньої вихованості. Від вміння здійснювати самоаналіз уроку залежить педагогічна майстерність вчителя, кінцевий результат його педагогічної праці.

Зусилля всіх освітян сьогодні спрямовано на удосконалення якості освіти, підвищення престижу професії вчителя. Ключовим питанням поліпшення якості освіти є впровадження ефективних змін у закладах загальної середньої освіти, реалізувати які може лише компетентний педагог, який готовий до впровадження нового, прагне постійно вдосконалюватися, працює над власним професійним розвитком.

Саме вчитель був і залишається ключовою особою у розв'язанні нагальних навчально-виховних завдань. Ціннісними установками його мають бути пріоритетність формування особистості учня, його розвиток, готовність до інноваційної діяльності, здатність до швидкої адаптації в сучасному мінливому соціумі. Тому у сучасній освітній ситуації необхідно посилити увагу до вчителя, створити належні умови для підвищення його кваліфікації, розвитку педагогічної майстерності.

Список використаних джерел та літератури

1. Андрущенко В. Основні напрями оптимізації практики і освіти в сучасному українському соціумі. Вища освіта України. 2017. №4. С. 5-11.
2. Нова українська школа. URL: <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konczepczija.pdf> (дата звернення: 20.04.2019).
3. Пуховська Л. Теоретичні засади професійного розвитку вчителів: рух до концептуальної карти. Порівняльна професійна педагогіка. 2011. №1. С.97-106.
4. Сорочан Т.М. Методологія змін у системі післядипломної педагогічної освіти. Педагогіка і психологія. 2016. №4 (93). С.24-31.

Вітановська Ю.М.,

асистент вчителя

Кам'янець-Подільської ЗОШ №16 I-III ступенів

Ресурсна кімната як осередок для сенсорного розвитку дітей з особливими освітніми потребами

В статті розглянуто організаційні засади створення та функціонування ресурсної кімнати. Розкрито поняття ресурсна кімната, її призначення та використання у роботі з дітьми з особливими освітніми потребами.

Ключові слова: простір, ресурсна кімната, розвиток, зони, діти з особливими освітніми потребами.

Поняття «інклюзивний освітній простір» уперше згадується в меморандумі Міжнародної конференції «Освітня політика у напрямку інклюзивної освіти: міжнародний досвід і українські перспективи» (13-14 квітня 2006 року, м. Київ) як:

- можливий наслідок прийняття філософії інклюзивної освіти на рівні державної політики і закріплення її в законодавчих та нормативно-правових актах;
- розробки концепції і державної програми розвитку інклюзивної освіти;
- реорганізації всієї системи освіти в інклюзивну, починаючи з дошкільної й закінчуючи професійно-технічною

Відповідно до закону України П про освіту (1,19,20) інклюзивне навчання – це система освітніх послуг, гарантованих державою, що базується на принципах недискримінації, врахування багатоманітності людини, ефективного залучення та включення до освітнього процесу всіх його учасників.

Для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами, для здобуття ними освіти з урахуванням їхніх індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів, в закладах освіти створюється інклюзивне освітнє середовище – сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку. Закон України Про освіту (ст.19) визначає, що органи державної влади та органи місцевого самоврядування створюють умови для забезпечення прав і можливостей осіб з особливими освітніми потребами.

У наукових публікаціях розглянуто сутність інклюзивного освітнього простору закладів освіти. О. Денисова, В. Понікарова трактують інклюзивний простір як:

- єдність місця, де відбувається процес інклюзії;
- безбар'єрність середовища, що наповнює простір;
- зміст, в якому реалізується мета і завдання інклюзивної освіти;

Визначено також принципи інклюзивного освітнього простору, що полягають у:

- соціалізаційній спрямованості освітнього процесу;
- індивідуалізації освітнього простору (організацію інклюзивного освітнього процесу з урахуванням особливостей і потреб кожного, хто навчається);
- інтегративності супроводу суб'єктів інклюзивного освітнього простору (результату узгодженої сумісної діяльності групи супроводу дитини);
- ціннісному і толерантному ставленні до суб'єктів навчально-виховного процесу, їх діяльності в умовах інклюзивного освітнього простору.

Визначаючи підходи до оцінювання ефективності інклюзивного освітнього простору, дослідники приділяють увагу результатам взаємодії внутрішніх і зовнішніх факторів та компонентів, що його складають. Для цього використано в якості діагностичного інструментарію метод SWOT-аналізу з виявленням сильних і слабких сторін внутрішнього середовища, що визначає потенціал і можливості ефективної побудови інклюзивного освітнього простору та зовнішнього середовища, що включає аналіз можливостей і загроз, які слід враховувати як з точки зору укріплення, так і з позиції пошуку шляхів нівелювання негативного впливу й мінімізації можливих негативних наслідків (6, с. 31-39).

Наразі всі регіони України впроваджують інклюзивну освіту. Майже кожна четверта школа в Україні впроваджує інклюзивний принцип навчання з організацією ресурсних кімнат.

Ресурсна кімната – це окремий, спеціально облаштований клас для дітей з особливими освітніми потребами, де вони можуть навчатися за індивідуальним планом розвитку у супроводі корекційного педагога, а також додатковий інструмент для психологічної та фізичної адаптації дітей з особливими освітніми потребами.

Мета створення ресурсної кімнати організувати процес навчання учнів з особливими освітніми потребами у закладі, у забезпеченні оптимальних умов для організації навчально-виховного, реабілітаційного процесів та реалізації завдань відповідно до постанови Кабміну України від 22 серпня 2018 р. №617 (Деякі питання створення ресурсних центрів підтримки інклюзивної освіти та інклюзивно-ресурсних центрів).

Завданням функціонування ресурсної кімнати є створення спеціально організованого освітнього простору, який дає змогу дитині з ООП реалізувати:

- своє право на освіту;
- максимально розкрити освітній і особистісний потенціал;
- подолати бар'єри соціалізації.

Навчання та перебування в ресурсній кімнаті базується на індивідуальних потребах учня з особливими освітніми потребами. Дає можливість займатися з корекційним педагогом та дефектологом, практичним психологом, вчителем лікувальної фізичної культури, іншими фахівцями. Розвивати життєві навички, вчитися, відпочивати, гратися тощо.

Мінімізувати психологічний дискомфорт при адаптації дітей з фізичними та розумовими відхиленнями до активного розвитку та навчання. Створити умови для корекційно-розвиткових занять для дітей, які знаходяться на інклюзивній та

індивідуальній формі навчання. Нові знання інструменти для їх реалізації тут отримують не тільки учні, а й їхні вчителі, для яких у ресурсній кімнаті передбачено все необхідне для того, щоб грамотно побудувати інклюзивний простір.

Основне призначення ресурсної кімнати – створення комфортного простору для організації освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами на основі застосування особистісно-орієнтованих методів. Вона має бути зручною та затишною, водночас максимально функціональною, спеціально облаштованим приміщенням призначеним для розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Створюючи ресурсну кімнату, необхідно звернути увагу на:

1) Предметно-просторове планування:

- кімната має бути достатньо просторою та незахащеною зайвим обладнанням;

- слід уникати предметів, які можуть спричинити травмування;

2) освітлення та вентиляцію

3) санітарно-гігієнічні умови

4) зовнішньо-шумовий фон

В інклюзивно освітньому просторі, зручному для всіх і кожного, створені освітні зони, які обладнані меблями без гострих кутів, інтерактивною дошкою, комп'ютерною технікою та наповнені розвивальними іграми та іграшками, посібниками та матеріалами. Тому, меблі (столи, стільці, полиці з матеріалами) відповідають вимогам:

мобільність

- легко переміщуються у просторі групової кімнати (мають коліщата)

- мають різну форму для організації індивідуальної, парної, групової діяльності

дітей

- столи та стільці регульовані під зріст дитини

доступність у використанні

- відкриті полиці для матеріалів, що дозволяє всім дітям бачити й вибирати матеріали;

- місця, відведені для тих чи інших матеріалів, позначені відповідними картинками, піктограмами;

- матеріали розміщені на полицях у досяжності

доцільність у використанні

- призначенні для діяльності дітей;

- призначенні для зберігання матеріалів

безпечність

- матеріали з яких вони виготовлені відповідають санітарним нормам

- їх розташування дозволяє дітям вільно пересуватися по кімнаті.

Приміщення ресурсної кімнати може бути поділено за допомогою стаціонарної або мобільної перегородки на дві зони – навчально-пізнавальну та ігрову.

У навчально-пізнавальній зоні може здійснюватись процес навчання (корекції) дітей з особливими освітніми потребами. В ігровій зоні створюється простір, який сприятиме покращенню психоемоційного стану дітей, зниженню у них тривожності, агресії, нервового збудження.

Усе оснащення ресурсної кімнати має відповідати основним потребам розвитку дитини.

Категорії:

- зона групової роботи та зустрічей;

- зона фізичного розвантаження;

- зона індивідуальної роботи та творчості;

- зона психологічного розвантаження.

У зоні групової роботи діти набувають комунікативні навички, вчать слухати один одного та висловлювати свої думки та почуття. Дуже важливо, щоб дитина сама розуміла, що вона відчуває і що їй зараз потрібно, тому обладнання цієї зони активно допомагає дитині налаштуватися на сприйняття себе та оточуючих.

Зона фізичного розвантаження потрібна для регулярної зміни діяльності дітей, тому що нерідко діти з ООП, мають занижену здатність концентрації уваги, тому дуже корисно переключатися на активні вправи, які стимулюють вестибулярну систему, тактильну систему, розвиває баланс та координацію.

У зоні індивідуальної роботи дитина набуває освітні навички. Не менш важливою виступає зона психологічного розвантаження, де відбуваються релаксаційні процеси. Заняття у відповідному напрямку допомагають дитині зняти напругу, випустити зайву енергію, щоб з новими силами продовжити навчання.

Для емоційного та психологічного розвантаження використовується пух «Комфорт», м'який пух «Лежень», обладнання для кінетичної терапії, пісочниця з під світлою, пісочниця для пісочної терапії.

Для розвитку моторики, рівноваги – сенсорна доріжка, гімнастична стінка, батут, кеглі. Для розвитку моторики, мислення, уваги, пам'яті – конструктор пластмасовий, дерев'яний, головоломка Піфагора, шнурівки, кубики геометричні «Океан», кубики прозорі з кольоровою діагоналлю. Для індивідуальної роботи дитини та демонстрування використовується магнітна дошка, картки «Пори року». Для забезпечення глибокого масажу стопи, тренування вестибулярного апарату використовується тактильна масажна доріжка килимок «Гофр», масажні коврики. Для розвитку мовного дихання використовується іграшка «Літаюча кулька», дитячий логопедичний тренажер «Доріжка для кульки». Для стимуляції сітківки ока, розвитку зорового сприйняття використовується тренажер з панорамними фігурними полями Амбліопанорама, макулоstimулятор МКС-Ц.

У дітей з порушенням розвитку такі пізнавальні сфери, як зір, слух, тактильні відчуття, вестибулярний апарат, часто працюють розгалужено. Тому важливо, щоб у ресурсній кімнаті були зібрані стимулятори, які діють на всі сенсорні сфери дітей: зорові (світло і колір), слухові (звуки, музика), нюхові (легкі аромати), тактильні (іграшки, обладнання різні за структурою) відчуття.

Використання ресурсної кімнати дасть можливість підвищити ефективність освітнього процесу та соціалізації дітей з особливими освітніми потребами на основі сенсорної стимуляції та емоційного розвантаження, допоможе гасити спалахи роздратування, невротичні стани та агресивну поведінку.

Список використаних джерел та літератури

1. Григоров Г. А. Методологічні підходи до дослідження освітнього простору. Грани: №9(101) 2013 с. 101-113
2. Касярум Н. Освітній простір: становлення поняття. Витоки педагогічної майстерності. Вип.12.2013 с.107-113
3. Лист МОН №1/9-348 від 25 червня 2020 року
4. Симаева И.Н. Инклюзивное образовательное пространство SWOT-анализ/ И.Н. Симаева, В.В.Хитрюк// Вестник Балтийского федерального университета им. И. Канта. - 2014. Вып.5.-с.31-39
5. Цимбалару А.Д. Моделювання інноваційного освітнього простору загальноосвітнього навчального закладу (Електронний ресурс) /А.Д. Цимбалару.- Режим доступу:<http://www/ime.edu-ua.net>

Вознюк Т.М.,
вихователь ЗДО №4 «Теремок»
м. Дунаївці

STREAM – освіта як інноваційний підхід до розвитку базових компетенцій дітей дошкільного віку

У статті висвітлено поняття - STREAM - освіти, як технологію формування та розвитку розумово-пізнавальних і творчих якостей дітей, обґрунтування та доцільність впровадження інновацій в навчально-виховний процес.